

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Манол Николов Рибов, УНСС - София

- Относно:** Конкурс за получаване на академичната длъжност „професор“ с единствен кандидат доц. д.ик.н. Соня Варадинова Милева-Божинова по професионално направление 3.8 „Икономика“ (Икономика и управление по отрасли – туризъм), обнародван в ДВ – бр. 58 от 26.07.2016 г.
- Правно основание:** Конкурсът е обявен с **решение** на Факултетния съвет на Стопанския факултет, протокол № 7 от 20.09.2016 г. на основание чл. 4 и чл. 29 а от **Закона** за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 62, от **Правилника** за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 115 от **Правилника** за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Със **заповед** № РД 38-609/29.09.2016 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ е определен състава на научно жури, в което съм включен като външен представител, а с решение № 1/10.10.2016 г. на това жури и за рецензент по конкурса.

Рецензията е изготвена в съответствие с **изискванията** на чл. 29 б (2) от ЗРАСРБ и чл. 57 а (2) от правилника за неговото приложение, както и чл. 115 от **Правилника** за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Информация за кандидата

Доц. д.ик.н. Соня Варадинова Милева-Божинова е родена на 22.05.1975 г. в гр. София, омъжена е, с две деца. Завършила е висше образование – за ОКС „бакалавър“ през 1998 г. в УНСС. В същия университет е продължила обучението си в ОКС „магистър“ по „Международен туризъм“ (1998 г. – 1999 г.). От 2000 г. се обучава като редовен докторант в УНСС, гр. София по научната специалност 05.02.26 Маркетинг (Конкуренция в международния туризъм) и през 2003 г. защитава успешно докторската си дисертация. През 2008 г. се хабилитира по научната специалност 05.02.18. „Икономика и управление по отрасли (Туризъм)“. От 2016 г. е „доктор на икономическите науки“ по 3.8. „Икономика (Икономика и управление по отрасли – Туризъм)“ след защита на дисертационен труд на тема „Анализ и оценка на структурните изменения и темп на развитие на туризма под влияние на глобализацията. Общият ѝ стаж е седемнадесет години, от които четиринадесет години работи в СУ „Св. Климент Охридски“. Понастоящем е директор на магистърска програма „Икономика и управление на туризма“. Владее английски, руски, португалски и немски език.

През годините, след защитата на първата си дисертация, кандидатът продължава да повишава квалификацията си чрез различни организационни форми. Той участва в семинари за обучение на преподаватели, организирани от La Fondation pour La Formation Hoteliere (2013, 2015) и практико-приложни обучения от EBSCO (2016), Hotels Academy (2012); Travel Mind (2012, 2013), Prodest (2009), Job Trust (2011). Освен това е взел участие в международен семинар „Страните от зона за черноморско и икономическо сътрудничество, по-близо до Европа и в обучение на преподаватели – Министерство на туризма в Република Гърция, Атина“ (2005).

Доцент Соня Милева е член на специализирани комисии, експертни съвети и работни групи. Към момента е зам. председател на Българската камара за образование, наука и култура, експерт е към Българска туристическа камара, Националния център за развитие на туризма и Института за иновационни практики в туризма. Партнирала си е с Българска стопанска камара; междуправителствения съвет за кадрите в туризма към Министерството на

туризма; работната група за маркетинг и реклама към Националния съвет по туризъм. В периода 2011 г. - 2015 г. работи към референтната група за сектор „Туризъм“ на ESCO (European Skills, Competencies and Occupation taxonomy) към Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ на Европейската комисия.

Заслужава внимание и фактът, че от 2008 г. Соня Милева е отговорен редактор на списание „Science & Research“ (издание на Българската камара за образование, наука и култура). Освен това тя членува в редакционни колегии на редица специализирани в туризма международни издания и форуми. Във връзка с тази си активност е изготвила 14 рецензии на статии предоставени за публикуване в научните издания: International Journal of Tourism Research”, „Tourism Analysis: An Interdisciplinary Journal”, „European Journal of Tourism research” и Journal „Economic Alternatives”.

2. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Кандидатът изнася лекции и ръководи семинарни занятия пред студенти от ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по учебните дисциплини „Икономика и управление на международния туризъм“, „Икономика и управление на туроператорската, агентска и транспортна дейност“, „Маркетинг на туризъм и управление на дестинацията“, „Управление на туроператорската и агентска дейност“, „Екскурзоводско обслужване и туристическа анимация“, „Туризъм на историческото наследство“, „Ресторантски операции“, „Културен туризъм“, „Музеология“, „Мениджмънт и социализация на културното наследство“. Освен това в рамките на проект за създаване на устойчив капацитет за прилагане на **електронно дистанционно обучение** кандидатът е разработил електронен вариант на лекционните курсове за учебните дисциплини „Маркетинг и управление на туристическата дестинация“ и „Икономика и управление на международния туризъм“.

Доц. Соня Милева осъществява преподавателска дейност не само в Република България, но и в други държави. В периода 2009 г. – 2016 г. тя ежегодно в рамките на програма „Еразъм“ за преподавателска мобилност води лекции като гост-лектор в Savonia University of Applied Science, Финландия (2009 г. – 2011 г.), Greenwich University, Великобритания (2012 г. – 2014 г.) Escola Superior de Hotelaria e Turismo do Estoril (ESHTE), Португалия (2015 г. – 2016 г.). Наред с това през 2015 г. като стипендиант по програма „Базилеус“ Соня Милева изнася цикъл от лекции във факултета „Хотелиерство и туризъм“ на Университет Крагуевац в Сърбия.

Справката за учебната заетост на кандидата през изминалите пет години показва, че ежегодната му средна натовареност е 650 часа вместо установените по норматив 270 часа годишна аудиторна заетост. При това за същия период тя е осъществила **научно ръководство на 53 дипломанти**, които успешно са защитили дипломни работи в различни магистърски програми в Стопанския и философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

През периода 2008 г. – 2016 г. доц. Милева е била научен ръководител на седем докторанта, шест от които успешно са придобили ОНС „доктор“. Понастоящем тя е научен ръководител на един чуждестранен докторант по програма „Базилеус“.

3. Количествена характеристика на научната продукция

За участие в конкурса кандидатът е представил 7 монографии, 4 студии, 13 статии, 19 доклада и 3 учебника или общо **46 публикации с общ обем 1310 страници**, представляващи **научната продукция** на Соня Милева създадена след първата ѝ хабилизация и придобиване на ОНС „доктор“ и научната степен „доктор на науките“.

По тематика и научно равнище публикациите на кандидата изцяло съответстват на обявения конкурс, поради което се приемат за рецензиране без изключение. По вид, брой и обем тези публикации са както следва:

Таблица 1. Публикации, представени по качествени и количествени признаци

Вид на публикацията	Общо	Самостоятелни	В съавторство	На български език	На чужд език	Бр. страници	Номерация в списъка с публикации
Монографии	7	1	6	6	1	553	1,2,3,4,5,6,7
Студии	4	4	-	4	-	288	8,9,10,11
Статии	13	11	2	2	11	150	12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24
Доклади	19	12	7	13	6	192	25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43
Учебници	3	-	3	3	-	127	44,45,46
Общо:	46	28	18	28	18	1310	-

Публикациите на доц. Милева са **рецензирани** от хабилитирани преподаватели, предимно от СУ „Св. Климент Охридски“, Университета за национално и световно стопанство, Икономическия университет – Варна, НБУ и СА „Д. А. Ценов“. Отпечатани са предимно в университетски издателства и са **популяризирани** чрез обичайните канали за книгоразпространението. За по-голямата част от трудовете в съавторство участието на авторите е отбелязано в самите публикации, а за тези от тях, за които това не е направено е предоставен разделителен протокол.

От справка за цитиранията на НАЦИД и Университетската библиотека при СУ „Св. Климент Охридски“ се вижда, че кандидатът е цитиран от 194 други автори (български - 141, английски – 51, руски - 1 и македонски – 1).

Доц. д.ик.н. Соня Милева е участвала и в разработване на научно-изследователски, образователни, научно-приложни и бизнес проекти, които по наименование, бенефициент и времеви параметър са като следва:

Таблица 2. Разработвани проекти, представени по качествени и количествени признаци

№	Наименование на проекта	Финансираща организация (бенефициент)	Заемана длъжност	Период
1	2	3	4	5
1	Научно-изследователски проект „Иновации и иновационни стратегии в туризма. Договор № 59/15.04.2016 г.	СУ „Св. Климент Охридски“ със средства от държавния бюджет по Наредба № 9 на МОН	Ръководител	2016
2	„Създаване на устойчив механизъм за непрекъсната адаптация на учебните планове и програми към реалните потребности на пазара на труда“ BG 051 PO 001-3.1.07-0027	ОП „Регионално развитие“ – СУ „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет	Експерт	2014 - 2015

№	Наименование на проекта	Финансираща организация (бенефициент)	Заемана длъжност	Период
1	2	3	4	5
3	Осъвременяване на учебните програми по специалност „Туризм“ – бакалавърска степен в Международното висше бизнес училище (МВБУ) – Ботевград в съответствие с актуалните изисквания на пазара на труда, BG 051 PO 001-3.1.07-0030	ОП „Регионално развитие“ - МВБУ	Експерт	2014 - 2015
4	ESCO (European Skills, Competencies and Occupation taxonomy)	ЕС – Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ на ЕК	Експерт	02.06.2012 – 10.02.2015
5	Управление, наблюдение и промотиране на туристическия потенциал на Стар планина MASSIF STARA PLANINA 2007 CB 161 PO 006-2011-2-137	ТГС, България – Сърбия, МВБУ, Университет Ниш	Експерт	04.2013 – 04.2014
6	„Създаване на устойчив капацитет за прилагане на електронно дистанционно обучение за студентите от Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“; BG 051 PO 001-4.3.04-0023	ОП „Регионално развитие“ - СУ „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет	Ръководител (10.2013-31.12.2014) Координато партньорска мрежа (20.10.2012-10.2013)	20.10.2012 – 31.12.2014
7	ДАСУН „Докторантска академия за стопански и управленски науки“; BG 051 PO 001-3.3.06-0012	ОП „Регионално развитие“ - СУ „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет	Експерт	2013 - 2014
8	Научно-изследователски проект „Възможности за повишаване на конкурентоспособността чрез увеличаване на добавената стойност на туристическия продукт“ (договор № 82/08.05.2014 г.)	СУ „Св. Климент Охридски“ със средства от държавния бюджет по Наредба № 9 на МОН	Ръководител	2014 - 2014
9	Научно-изследователски проект „Повишаване ефективността в хотелиерската дейност (договор № 20/15.04.2013 г.)	СУ „Св. Климент Охридски“ със средства от държавния бюджет по Наредба № 9 на МОН	Ръководител	2013
10	Научно-изследователски проект – стимулиране на научните изследвания в държавните висши училища: Е-туризмът като фактор за конкурентоспособност на туристическите фирми в България в следкризисния период	Стимулиране на научните изследвания в държавните висши училища, Фонд научни изследвания МОНМ	Ръководител	2010 - 2013

№	Наименование на проекта	Финансираща организация (бенефициент)	Заемана длъжност	Период
1	2	3	4	5
11	„Да споделим бъдещето чрез устойчиво развитие на туризма“ 2007 СВ 161 РО 006-2009-1-89	ТГС България – Сърбия, Българска туристическа камара	Експерт	2012
12	Научно-изследователски проект „Глобализация и икономическа криза – влияние върху дейността на водещи български туроператори“ (договор № 14/04.04.2012)	СУ „Св. Климент Охридски“ със средства от държавния бюджет по Наредба № 9 на МОН	Ръководител	2012 - 2012
13	Подкрепа за ефективен национален маркетинг на туристическия продукт и подобряване на информационното обслужване – „Оценка на ефективността на националния маркетинг и мониторинг на ефективността от маркетингови дейности провеждани от МИЕТ“	ОП „Регионално развитие“ Алфарисърч	Експерт	2010 - 2011
14	Подкрепа на междурегионалното сътрудничество и обмен на добри практики „Добрите практики на провинция Катания – стимул за община Ямбол в развитието на туризма“ BG 16 РО 001-4.2-0.1/2008/006“	ОП „Регионално развитие“, БАТА, Община Катания (Италия)	Ръководител	16.07.2009 – 10.10.2010
15	„Към атрактивен туризъм и в България“, BG 2005/017-353.10.01	ОП „Регионално развитие“, АБК	Експерт	02.06.2008 – 12.05.2009
16	Професионализъм и адаптивност на заетите в туроператорския бизнес чрез обучение BG 051 РО 001/07/2.1-01	ОП „Регионално развитие“, БТА	Експерт	25.05.2008 – 10.02.2009
17	Виртуален бизнес инкубатор за развитие на туризма в Община Чипровци“	Социално-инвестиционен фонд - МТСП	Експерт	01.10.2008 – 30.06.2009
18	„Подпомагане развитието на малкия туристически бизнес в община Долна Баня“	Програма АУПТ, Българска туристическа камара	Експерт	07.12.2007 – 07.08.2008
19	„Разработване на стратегия и програма за развитие на туризма в община Разград“	Програма АУПТ, Фондация „Образование и бизнес“	Експерт	03.01.2007 – 18.06.2007
20	Qtel. Net – Възможности за подобряване качеството на професионалното обучение в туризма	Европейска комисия, НАПОО, Българска туристическа камара	Експерт	04.04.2006 – 01.11.2007

От таблица 2 се вижда, че кандидатът е участвал в разработването на 13 проекта като експерт и в 7 проекта като ръководител. Бенефициенти на тези проекти са ОП „Регионално развитие“; СУ „Св. Климент Охридски“; Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и приобщаване“ на ЕК; ТГС, България – Сърбия, МВБУ, Университет Ниш; ТГС България – Сърбия, Българска туристическа камара; Фонд научни изследвания МОНМ; Соц. инвестиционен фонд – МТСП; фондация „Образование и бизнес“; Европейска комисия

НАПОО и Българска туристическа камара. От представените протоколи и други документи по научно-приложните проекти е видно, че доц. Милева е изпълнила в срок и качествено поетите от нея ангажменти по отношение на възложителя, респ. финансиращата организация.

4. Оценка на научната продукция

Представените за участие в конкурса 46 публикации с общ обем - 1310 страници, третират различни проблеми, но диференциацията при тях е в границите на необходимото и достатъчно разнообразие, за да не се влезе в противоречие с обявения конкурс. Анализът на тематичната насоченост на тези публикации ми дава основание да ги обособя в три групи, като връзките и зависимостите между тях варират от простия обмен на идеи до взаимната интеграция на концепции, методологии, процедури, епистемологии, терминологии и т.н. По-конкретно става въпрос за следните тематични направления:

1. Международен туризъм (№ № 1, 4, 7, 8, 14, 17, 29, 31, 41, 44, 45)
2. Икономика на туризма (№ № 6, 8,9, 10, 12, 13, 15,16, 20, 21,22, 23, 24,25,26, 27, 29, 32, 35,36, 39, 42, 43, 45)
3. Туристическа политика (№ № 2, 3, 4, 5, 11, 18, 19, 23, 28, 30, 31, 33, 34, 37, 38, 40, 42, 45, 46)

Възприетото групиране на публикациите илюстрира системно-диференцирания начин на мислене и изследване. С него се разкрива процеса на фрагментиране на научното познание в отделни тематикки. Декомпозирането на посочените направления разкрива различни нива на дълбочина на знанията за икономиката и управлението на туризма и създава условия за извършване на съдържателен анализ на всяко едно от тези направления.

Първото от разглежданите направления засяга въпроси, свързани с **международния туризъм** (№ № 1, 4, 7, 8, 14, 17, 29, 31, 41, 44, 45) и се отнася за пространствената организация на туризма и произтичащите процеси на трансформиране, които дават възможност за обективна оценка на съвременната практика и политика в развитието на туризма. Констатирана е процикличната динамика на туристическия пазар и неговото отражение върху държавната политика. Въз основа на секторния анализ са определени детерминантите, установени са качествените, количествените и структурни характеристики на отрасъла като са изведени водещите мега тенденции в тяхното проявление и последствия за международния туризъм. Изследвани са икономическите промени в т.ч. сигурността и безопасността по отношение на обкръжаващата, политическа и социална среда, безопасността на туристите при настаняване и изхранване, социално-културните заплахи; конкурентоспособността – сезонността на отрасъла, регулативните и административните ограничения; данъчното облагане; недостига на квалифицирана работна ръка; технологичните заплахи в контекста на глобализацията; развитието на новите информационни и комуникационни технологии, включително социални медии; дигитализацията и споделената икономика; нарастващото търсене на персонализирани преживявания, новите продукти и паралелно нарастваща конкуренция от други дестинации.

Второто тематично направление включва въпросите, свързани с **икономиката на туризма** (№ № 6, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 32, 35, 36, 39, 42, 43, 45). В публикациите от това направление е намерило място развитието на туризма в България (№ № 8, 12, 16, 23, 29, 36, 42); образователния туризъм (№ № 13, 16, 20, 21, 22, 25, 39, 43) и националния туристически маркетинг (№ № 6, 9, 10, 15, 24, 26, 27, 32, 35). Обхванат е широк кръг от въпроси, при интерпретацията на които изходното начало е търсенето и установяването на такива системни характеристики, които водят до синтез на тематичното направление. Специално внимание е отредено на икономическия анализ на сектора туризъм и е проследена динамиката на преките чуждестранни инвестиции, по водещи чуждестранни инвеститори в сферата на туризма, по подсектори и по икономически дейности. Темата е разгледана в детайли като е установена иновативността на българските туристически предприятия и са дадени конкретни препоръки за повишаване на креативността на персонала. Определени са основните количествени и структурни характеристики на човешките ресурси

на заетите в туризма в България и са установени връзките и зависимостите между регионалното развитие и заетостта в сферата на туризма. Засегнати са също така и въпросите за националните туристически организации и организациите за управление на дестинацията в т.ч. маркетинговия микс на дестинацията и ефективността на националния туристически портал. Освен това е отделено внимание на брендирането и на туристическите борси и изложения.

Третото тематично направление се отнася за **туристическата политика** (№ № 2, 3, 4, 5, 11, 18, 19, 23, 28, 30, 31, 33, 34, 37, 38, 40, 42, 45, 46). В публикациите от това направление е направена класификация на органите на управление, като е отделено специално внимание на националните туристически организации. Извършено е стратифициране на туризма по критериите културно-историческо наследство, култови обекти и по признаци свързани с особеностите на бита и храната, с оглед определяне на специфичната конкурентоспособност. Туристическата политика е изследвана на международно, национално и регионално равнище като инструмент за регулиране и насърчаване на туризма. Държавната туристическа политика е представена като част от общата икономическа политика и стратегическото планиране.

В заключение ще отбележа, че кандидата е добре осведомен за съвременните достижения на научната мисъл в областта на икономиката и управлението на туризма. Той притежава умения да систематизира и критично да осмисля достигнато познание в тази област, и което е особено важно, да го трансформира в решения за действия на социалния субект.

5. Оценка на научните и приложни приноси

Научната продукция на доц. Милева локализира сферата на научното ѝ дирене и детерминира насоките на това дирене, като дава възможност да бъдат селектирани изследваните от нея проблеми. Това, което прави впечатление е учудващата изобретателност на кандидата, който безкомпромисно отхвърля едни и възприема други факти или обяснения. С помощта на отделни методи и методики са проучени конкретни факти, разкриват се едни или други страни на изследваните обекти, достигнати са научни резултати за решаване на определени практически или познавателни задачи.

Обобщавайки **научните и приложни приноси** на кандидата бих могъл да ги представя по следния начин:

1. Разработен е специфичен **категориален и терминологичен апарат**, с който се задълбочава познанието в определени области на науката за туризма (№ № 1, 4, 5, 7, 14, 17, 41, 44, 45);
2. Установено е действието на определени **закономерности**, които намират отражение върху сегашното състояние на туризма и предопределят до голяма степен тенденциите в неговото развитие (№ № 8, 12, 16, 23, 29, 36, 42);
3. Направени са **обобщения**, които имат теоретично и методологическо значение за определени научни направления и близки до тях научни области (№ № 3, 11, 23, 28, 30, 42, 45, 46);
4. Предложени са конкретни **решения** на тясно формулирани задачи с непосредствена практическа насоченост (№ № 2, 18, 19, 31, 33, 34, 37, 38, 40);
5. Формулирани са изводи и препоръки за професионалната и управленска област на различни икономически дейности в туризма (№ № 6, 9, 10, 15, 24, 26, 27, 32, 35).

6. Критични бележки и препоръки

Независимо от безспорните постижения на кандидата в отделни негови публикации се констатираха и някои **пропуски** от формално и съдържателно естество, които намирам за уместно и нужно да посоча. Те са както следва:

1. В единични случаи при анализа на протичащите процеси в туризма кандидатът пренебрегва обстоятелството, че изследвания от него обект може да се окаже и твърде често

наистина се оказва елемент на някаква статистическа съвкупност, т.е. елемент на системата на някакво масово случайно явление. Това по-конкретно означава, че въпросният обект се подчинява едновременно на динамически и на статистически закони. А всяко знание за характера на масовите случайни явления, подчиняващи се на статистически закони има, както е известно, вероятностен характер, възплъщавайки се в даден оценка или констатация като неин градивен елемент, това вероятностно знание придава своя характер и на нея. И понеже така разбраната оценка или констатация е неотделима от научноизследователския процес като цяло и от отделни негови етапи, тя придава и на тях споменатите свои характеристики на вероятност и неопределеност (№ № 3, 11);

2. Макар и епизодично в отделни публикации липсват факти от обективната действителност, за да се изградят хипотези и обосновават застъпените от кандидата идеи (№ № 2, 18);

3. В някои от публикациите се предлагат идеи, които представляват добра основа за извеждане на значими за теорията и практиката обобщения, които кандидатът не е счел за необходимо да развие в същите или други публикации (№ № 8, 29).

Посочените критични бележки не намаляват значимостта на изтъкнатите вече научни и научно-приложни приноси. Предметно-съдържателния анализ показва, че трудът на кандидата притежава достоинства на задълбочено научно изследване с определена практическа насоченост. В него са обхванати всички по-съществени страни на икономиката и управлението на туризма. Направените от кандидата констатации, изводи и препоръки са резултат на задълбочена продуктивна изследователска дейност, в която и чрез която са постигнати научни резултатите, оптимизиращи отделни звена от познавателната верига в туризма.

Препоръките, които бих дал на доц. Милева за бъдещата ѝ реализация в науката се отнася до определяването на резултатите от нейната научна дейност в **практиката**. Сега повече от когато и да било е необходимо научната мисъл да има свой, в определено отношение решаващ дял в целия цикъл на **иновационните процеси в туризма**, а именно при набирането и анализа на информацията, при разработването на варианти и алтернативи за действие, при съставяне на проекти и в процеса на тяхното внедряване. Научният аргумент – ако той е наистина научен – трябва не само „да тежи“, но и да не може да бъде пренебрегван при вземането на управленски решения. По този начин ще се решат два фундаментални проблема на туристическата индустрия. От една страна ще намали субективизмът, проявяван от ръководните органи и дейци. От друга страна ще се създадат реални предпоставки да се изведе теорията за туризма от незавидното състояние, в което все още се намира. Тя ще стане теория не само за обяснение, но и за преобразуване на туризма със своите принципи, методи и подходи.

7. Заключение

От направената проверка на представените материали за конкурса нарушения в процедурата не са констатирани. Спазени са изискванията на чл. 29 (1), 29 „б“ (2), т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60 (1), чл. 61, т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ.

Въз основа на запознаването с документите на кандидата по конкурса и оценката на представената от него научна продукция могат да бъдат направени следните изводи:

1. В конкурса той е единствен кандидат;
2. Притежава ОНС „доктор“ и научната степен „доктор на икономическите науки“;
3. Заема академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Климент Охридски“, който е обявил конкурса;
4. Осигурена му е необходимата аудиторна и извънаудиторна заетост;
5. Чете по няколко дисциплини в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, които са пряко свързани с конкурса;
6. Осъществил е **научно ръководство** на седем докторанта, шест от които са успешно придобили ОНС „доктор“;

7. Бил е научен ръководител на 49 дипломанти;
8. Представена е и приета за оценка достатъчна по обем, несвързана с първата хабилитация и с научната степен „доктор на икономическите науки“ научна продукция, включваща 46 труда, в т.ч. 7 монографии, 4 студии, 13 статии, 19 доклада и 3 учебника с общ обем 1310 страници;
9. Осемнадесет от представените за рецензиране научни трудове са публикувани на английски език;
10. Документирани са 194 цитирания от други автори;
11. В своята съвкупност рецензираната научна продукция съдържа **съществени научно-приложни резултати и теоретични обобщения и решения на проблеми** в областта на икономиката и управлението на туризма, които съответстват на съвременните постижения и представляват **подчертано значим оригинален принос** в науката.

Общата ми оценка по критерии и показатели за учебната и научноизследователска дейност показва, че доц. д.ик.н. **Соня Варадинова Милева-Божинова** отговаря на изискванията на чл. 29 и чл. 29 „б“ от ЗРАСРБ, чл. 60 и чл. 61 от ППЗРАСРБ за заемане на **академичната длъжност професор** по професионално направление 3.9. „Туризъм“, научна специалност „Икономика (Икономика и управление по отрасли – Туризъм).

София, 14.11.2016 г.

Рецензент:
(проф. д.р М. Рибов)